

Forord: Intet er galt, uden det er godt for noget ...

Lis Pøhler, projektleder Nordisk Projektbank

Det var et citat fra den nordiske børnelitteratur, der først faldt mig ind, da jeg skulle skrive dette forord: "Intet er galt, uden det er godt for noget", fra klassikeren Dyrene i Hakkebakkeskoven. Det beskriver nemlig fint den forhistorie, som dette skrift er et resultat af.

Norden læser og skriver udgives i forbindelse med konferencen Textkompetence i Norden, som afholdes 1. december 2010 i København. Men sådan var det faktisk ikke planlagt. Konferencen skulle have været afholdt 24. april 2010 også i København men måtte aflyses. Kort før midnat, lørdag den 20 marts 2010, gik vulkanen Eyjafjalljökull på Islands sydkyst i udbrud. Det var i sig selv en begivenhed, vulkanen havde sidst været i alvorligt udbrud i 1823. Men det blev værre, for askeskyen fra vulkanen drev ned over Europa, og 14. april 2010 måtte store dele af lufttrafikken indstilles. Vi fulgte interesserede med på tv og anede ikke, at denne naturkatastrofe kunne komme til at påvirke konferencen en måned senere. Men det gjorde den – i den grad. En meget stor del af både deltagere og foredragsholdere kunne ganske enkelt ikke komme frem. Der var ikke andet at gøre end at aflyse, bare to dage før konferencen skulle afholdes. Og her kommer citatet fra Hakkebakkeskoven ind i billedet: Intet er galt, uden det er godt for noget.

For aflysningen afslørede en utrolig vilje og fleksibilitet hos alle for at finde en løsning. Samtlige foredragsholdere sagde med få dages varsel ja til at stille op igen 1. december. DGI-byen, hvor konferencen skulle have været afholdt, forlangte ikke en krone i erstatning for den aflyste conference eller for de mange forudbestilte overnatninger, men stillede sig velvilligt til rådighed for en ny booking, information om aflysning mm. Så hvis vi ikke havde oplevet askeskyen, havde vi heller ikke oplevet

den fælles vilje til at finde en løsning. Og som om det ikke var nok med den gode oplevelse ovenpå aflysningen: en stor del af foredragsholderne sagde oven i købet ja til at bidrage med en artikel til publikationen: Norden læser og skriver, som jeg nu har den fornøjelse at kunne præsentere, og som det danske undervisningsministerium har ydet et betydeligt bidrag til via tips- og lottomidlerne. Stor tak for det!

Nordisk projektbank

Norden læser og skriver præsenterer læseprojekter fra Island, Finland, Norge, Sverige og Danmark. Til fælles har de, at de alle er skrevet ind i den elektroniske database Nordisk Projektbank, www.nordiskprojektbank.dk.

Nordisk Ministerråd afsatte i perioden 2008 – 2010 midler til et projekt, som de kaldte Textkompetence i Norden. Meningen var, at der skulle indsamles informationer om læse- og skriveprojekter i hele Norden, som efterfølgende skulle formidles i en publikation og via en conference. På næsten samme tid indgik Nationalt Videncenter for Læsning i Danmark aftale med det danske undervisningsministerium om at kortlægge læse, skrive- og sprogprojekter i Danmark. Efter aftale blev de to projekter koblet sammen, det frigav midler, så vi kunne udvikle en database, som vi håber kan leve videre også efter de to projekters ophør, nemlig: Nordisk Projektbank.

Banken er en åben videndelingsportal for lærere, undervisere, forskere og andre læseinteresserede i hele Norden. Alle kan lægge projekter i banken – og alle kan læse om projekterne. For hvert projekt er der oplysninger om fx titel, projektdeltager, målgruppe, formål, og der er links til hjemmesider og publikationer, så interesserede får lettere ved at finde deres

projekter i Nordisk Projektbank. Der er således rig mulighed for at dykke ned i og læse mere om deres projekter.

I skrivende stund er 73 projekter indskrevet i banken – og der er plads til mange flere. Projekterne har alle sammen fokus på læsning, skrivning og/eller sprog, samtidig med at de spænder vidt: fra projekter i indskoling til projekter målrettet læreruddannelsen. Nogle projekter er udviklingsarbejder, andre afprøver en pædagogisk metode. Nogle projekter er evalueringsprojekter, mens andre er egentlige forskningsprojekter.

Projektbanken kan bruges som inspirationskilde, når man eksempelvis skal udvikle et nyt projekt, vælge metode eller lave effektmåling. Kig blot i banken, læs om projekterne, se på deres spørgeskemaer og deres konklusioner. Og når du alligevel er der, så læg også gerne dine egne projekter ind, det tager kun et kvarters tid. På den måde kan andre hente inspiration hos dig – der er jo ingen grund til at opfinde den dybe tallerken to gange!

Norden læser og skriver

Nu er der kun tilbage at finde en behagelig stol, sørge for en god kop kaffe inden for rækkevidde, læne sig tilbage og lade sig inspirere.

Klara Korsgaard, leder af Nationalt Videncenter for Læsning i Danmark, indleder med en artikel om et treårigt udviklingsarbejde i en dansk børnehaveklasse, som har haft fokus på den opdagende skrivning (invented spelling). Eleverne har eksperimenteret med tekstens indhold, tekstens struktur og med ordenes stavning. Opdagende skrivning er ikke en mirakelkur, men læser man projektrapporten, er man ikke i tvivl: det er en vej ind i skriftsproget, som både engagerer og motiverer.

Anna Slotte-Lüttge og Ida Hummelstedt, hhv. akademilektor i modersmålets didaktik, Åbo Akademi, og projektassistent, Helsingfors Universitet fortæller om et udviklingsarbejde med fokus på tosprogede elevers læring og udvikling af identitet. Via analyse af, hvordan børnene tillægger sproglige og kulturelle aspekter betydning i samtaler og handlinger, udvikles kundskab om, hvordan lærere kan støtte og bekræfte elevernes sproglige og kulturelle identitet i klasserummet samtidig med understøttelse af udvikling af skolesproget. Udviklingsarbejdet tager udgangspunkt i videooptagelser af 7-9 årige børn i skole og i hjem.

Ida Buch-Iversen, førsteamanuensis ved Lesesenteret ved Universitetet i Stavanger, præsenterer sin doktorafhandling om "huller i teksten": inferenser. I artiklen introduceres begrebet og erfaringer fra et studie om læseforståelse i norske 6. klasser, hvor fokus har været rettet mod undervisning i inferenser. Det at kunne danne inferenser er centralt for udvikling af en god læseforståelse. Derfor bør arbejdet med inferenser inkluderes i den daglige læseundervisning.

Ella Myhring, lærer og skolebibliotekar, præsenterer et projekt målrettet nabosprogsundervisningen på mellemtrinnet. Projektet fokuserer på at bruge de teknologiske muligheder til at sætte nabosprogsundervisningen ind i en autentisk kontekst. Via blogs, chat, spil, lyd, tekster, tegninger, fotos, præsentationer, video o. s. v. kommunikerer elever fra Danmark, Norge og Sverige om fælles romaner, som de har læst i deres helhed på modersmål og i uddrag på originalsprog, lyttet til på originalsprog og ofte tillige set på film. Undervisningsmaterialer mm. er stadig tilgængelige på projektets hjemmeside.

Gudmundur B. Kristmundsson, docent ved Islands Universitet, fremlægger resultater fra et studie, som viser, at skrivningen er vigtig i både hverdagslivet, hjemme og i arbejde. Der tages udgangspunkt i to forskningsprojekter: det ene med fokus på voksnes læsning og skrivning i arbejdslivet i Island, det andet med fokus på skrivning i hjemmet og i skolen.

Birgitta Svensson, lærerudanner, giver eksempler på integration mellem svenskfaget og de naturvidenskabelige fag på et gymnasium ved Sveriges vestkyst. Svensk er i dette samarbejde både et kommunikationsmiddel og et redskab for at lære.

Jorun Smemo, master i norskdidaktikk, har fulgt otte drenge på 7. klassetrin, der alle hader at læse, men alligevel læser på livet løs! I artiklen tegnes et portræt af, hvad der kendetegner disse drenge samt hvor og hvornår de finder lysten til at læse.

Annika Löthagen og Jessica Staaf, begge lærere og udviklingspædagoger, startede for ti år siden årlige læsekampagner i Botkyrka Kommune syd for Stockholm. Formålet med kampagnerne er at skabe læselyst og sprogglæde hos de ca. 1300 børn og unge i kommunens førskole og grundskole. I tilknytning til dette gennemføres videreuddannelse og inspirationsmøder for kommunens pædagoger.

Kajsa Molin og Ann Löwbeer, hhv. specialpædagog og lærer/bibliotekspædagog, afslutter publikationen med en artikel, hvor de fortæller om en storstilet kommunal læsekampagne, som havde til formål at gøre både lærere og elever mere interesserede i at læse skønlitteratur – vel at mærke uden det gjorde for stort indhug i budgettet. Projektet startede i

1997/98 og blev løbende videreudviklet. Siden 2007 har det været fuldt integreret i den daglige pædagogik.

Rigtig god læselyst!

